

θησε πρὸς πάντα τ' ἀνθρώπινα νόμιμα, ἡρνήθη τὰς στοιχειω-
δεστέρας ἀρχὰς τῆς φιλάνθρωπίας, ἐν' ἀνιδρύσει ἐπὶ πτωμά-
των καὶ ἐρειπίων αἰμοσταγὲς κράτος, μέθυος ἐκ τῆς δόξης
καὶ τῶν θριάμβων, ἀπολέσας τὸν νοῦν ἐξ αὐτῆς. ἀλλ' οὐχ
ἥττον κηρυχθεὶς μέγας ὑπὸ συγχρόνων, φίλων καὶ πολεμίων,
χειροκροτούσης τῆς ποιήσεως, ἐπευφημούσης τῆς ἱστορίας, ἥτις
πάντοτε στέφει τὸν ἐπιτυχόντα, ἀδιεφοροῦσα πῶς ἐγένετο
ἡ ἐπιτυχία, καὶ ἥτις συνήθως ἐπιφυλάττει τὴν χλεύην καὶ
τὴν εἰρωνείαν εἰς τοὺς μάρτυρας τῆς ιδέας, εἰς τὰ ἀτυχή-
σαντα θύματα τῆς ἀρετῆς, διότι μόνος ὁ ἀνατέλλων ἥλιος
θερμαίνει καὶ ὑποθάλλει, ἐνῶ ἡ δύσις καταλείπει ὀπισθεν
αὐτῆς σκιὰν πένθους καὶ μελαγχολίας.

(ἀκολουθεῖ)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΙΝΕΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

ΤΙΝΕΣ ΗΛΘΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΟΝ ΑΙΩΝΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

(συνέχεια καὶ τέλος).

§ ιγ'. Ἀλλὰ γεννᾶται τὸ ζήτημα: Τίνες ἐδανείσθησαν τὴν
λέξιν παρὰ τῶν ἐτέρων; οἱ Γραικοὶ παρὰ τῶν Σκιπίων
(Ἀλθανῶν) ἢ τὰνάπαλιν; Ἡ λέξις σώζεται καὶ παρὰ τῇ
Λατινικῇ «Curve», δι' ἧς σημαίνεται ἡ ἐπὶ οἰκοδομῶν κυρτὴ
γραμμὴ ἢ τοξοειδὴς («μαρουλίον» ἐν Μάνη) (ἴδε Λουδοβ.
Ροσσίου. Ἱστορ. Ἀρχαιολ. Τέχνη. σελ. 172 ἔκδ. Ἀθην.). Ἀλ-
λὰ καὶ παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ ἐλληνικῇ κατὰ Ἀρποκρατίωνα δια-
τελεῖ ἀπαντῶσα ἐν τοῖς ἐξῆς: «Κύρβεις» Λυκοῦργος ἐν τῷ
περὶ τῆς Ἱερείας Κύρβεις, φησὶν Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς περὶ
» θεῶν, ἔχειν ἐγγεγραμμένους τοὺς νόμους· εἶναι δ' αὐτοὺς
» λίθους ὀρθοὺς ἐστῶτας, ὡς ἀπὸ μὲν τῆς στάσεως στήλας
» ἀπόδω τῆς εἰς ὕψος ἀναστάσεως διὰ τὸ κεκορυφῶσθαι,
» «Κύρβεις» ἐκάλουν, ὥσπερ καὶ Κυρβασίαν τὴν ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς τιθεμένην » κλπ. (Ἀποκρατ. ἐν λέξ.) Ἐπειδὴ δὲ ἡ
«Λιαμιοῦρία» ἐστὶν ὄρεινός καὶ λίαν πετρώδης τόπος,
πρεπόντως ἄρα ὠνομάσθη Δωριστὶ «Κοῦρβα» (Δωριστὶ
ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι Ἡπειρώται), ἀπὸ τῆς εἰς μέγα ὕψος ἀνα-
τάσεως τῶν ἐκεῖσε ἡλιβάτων πετρῶν, αἵτινες Σκιπιστὶ
(Ἀλθανιστὶ) ὠνομάζονται «σκεμπ» καὶ ἐκ τούτου ἴσως
ἡ ὠνομασία «σκιπ» προῆλθε κατὰ τινας Ἀλθανολό-
γους, ἀλλὰ καθ' ἡμᾶς οὐκ ἔστιν ὀρθὴ ἡ τοιαύτη ἐτυμολογία
τοῦ ὀνόματος· ἐπειδὴ «σκεμπετάραι» κατὰ τὴν ῥίζαν
ταύτην οἱ Ἀλθανοὶ ἐκαλοῦντο ἀρμοδιώτερον· καλοῦνται δὲ
«Σκιπιτάρ» νῦν ἄρα ἐκκλίνει τῆς εὐθείας ἡ ὠνομασία
αὕτη, ἥτις οὐ μόνον τῷ «Κουρβελέσι» ἀποδίδεται, ἀλλὰ συμπα-
σητῇ Ἀλθανίᾳ· τὸ ὄνομα «Κοῦρβα ἢ Κοῦρβελέσι» ὅτι
σημαίνει πετρώδη τόπον, ὑποδηλοῦται καὶ ὑπὸ τῆς παρ' Ἀλ-
θανοῖς τοῦ λίθου ὠνομασίας, ὅς Σκιπιστὶ καλεῖται «Κοῦρ»
καὶ «γκοῦρ» εἰς ταύτην τὴν ῥίζαν προστιθεμένης τῆς καταλή-
ξεως «βα», γίνεται «Κοῦρβα». Ὅτι δ' ἡ λέξις «Κύρ-

βα» ἦν ἐν χρήσει καὶ παρὰ ταῖς μυθολογικαῖς ἐποχαῖς τοῦ
Ἑλληνικοῦ ἔθνους πολὺ πρὸ τοῦ Ὀμήρου, ἀποδεικνύεται ἐκ
Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου λέγοντος τάδε: «Τριόπας (ἐκ Ῥό-
δου) πλεύσας εἰς Καρίαν κατέσχευεν ἀκρωτήριον, τὸ ἀπ' ἐκεῖ-
νου Τριόπιον κληθὲν· οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ Ἥλιου παῖδες, διὰ τὸ
μὴ μετασχεῖν τοῦ φόνου, κατέμειναν ἐν τῇ Ῥόδῳ, καὶ κατώ-
κησαν ἐν τῇ Ἰαλυσίᾳ, κτίσαντες πόλιν Ἀχαΐαν, ὣν ὁ πρε-
» σβύτερος Ὀχιμος βασιλεύων ἐγήμε μίαν τῶν ἐγχωρίων νυμ-
» φων Ἡγητορίαν, ἐξ ἧς ἐγέννησε θυγατέρα Κυδίπην, τὴν με-
» τὰ ταῦτα «Κυρβίαν» μετονομασθεῖσαν, ἣν γήμας Κέρκαφος
» ὁ ἀδελφὸς διεδέξατο τὴν βασιλείαν. Μετὰ δὲ τὴν τούτου
» τελευτὴν διεδέξαντο τὴν ἀρχὴν οἱ υἱοὶ τρεῖς Λίνδος, Ἰάλυ-
» σος, Κάμειρος. Ἐπὶ δὲ τούτων γενομένης μεγάλης πλημμυρίδος
» ἐπικλυσθεῖσα ἡ «Κύρβη» ἔρημος ἐγένετο· αὐτοὶ δὲ διεί-
» λοντο τὴν χώραν, καὶ ἕκαστος ἑαυτοῦ πόλιν ὁμώνυμον ἐκτι-
» σε» (βιβλ. ε' § 57 σελ. 224—225. τόμ. 6', ἔκδ. Λειψίας
1829.) Ἄρα καὶ ἐν Ῥόδῳ ὑπῆρξε κατὰ τοὺς παναρχαίους
χρόνους, καθ' οὓς ἔζων οἱ Πελασγοί, χώρα «Κύρβα» λαβοῦ-
σα τὴν ὀνομασίαν παρὰ τῆς βασιλείας, τῆς ἐπικληθείσης
«Κυρβίαις», ἔρημος δ' ὕστερον γενομένη διὰ πλημμύραν
ἐνταῦθα κατάδηλος ἡ ὁμοιότης τῶν παραδόσεων τῆς τε Σκι-
πικῆς καὶ Ῥοδιακῆς ἐν ἀμφοτέραις ταῖς χώραις ἀπαντᾷ καὶ
χώραι «Κύρβαις» καὶ ταυτότης αἰτιῶν, ἐξ ὧν προῆλθεν ἡ
ὠνομασία: ἥτοι γυνὴ παρίσταται τὸ αἵτιον τοῦ ὀνόματος καὶ εἰς
τὰς δύο.

§ ιδ'. Φυσικῶς τῷ λόγῳ λοιπὸν ἐνταῦθα ὁ νοῦς τοῦ ἐπιστή-
μονος ἐρευνητοῦ ἄγεται νὰ ἐρωτήσῃ: πόθεν ἡ περιέργος αὕτη
ὁμοιότης καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνους τοὺς παναρχαίους χρόνους,
οὐ μόνον τῶν ὀνομάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν μυθολογικῶν παραδό-
σεων; Τυχαίως τὰ τοιαῦτα οὐ προέρχονται· ὑπάρχουσι λόγοι,
καὶ λόγοι σπουδαιότατοι, τοῦ τοιούτου ἐθνολογικοῦ φαινομένου.
Ἀλλὰ μήπως μόνη αὕτη ἀπαντᾷ ἡ ὠνομασία παρὰ τε τοῖς Σκι-
πηροῖς (Ἀλθανοῖς) καὶ παρὰ τοῖς Πελασγοῖς, προγόνους ἀναμφι-
σβητήτοις τῶν Ἑλλήνων; Τὸ ἐπώνυμον τῆς παρὰ τῷ Δωδωναίῳ
Μαντείῳ σεβομένης «Διώνης», καθ' ὃ ἐπεκαλεῖτο «Βαυὼν»
αὕτη ἀπαντᾷ καὶ σήμερον ἔτι παρὰ τε τοῖς Ἀλθανοῖς καὶ
Ἑλλησιν Ἡπειρώταις, ἀμφοτέροις καλοῦσι τὴν γραίαν, γυ-
ναῖκα «Βάβω» ἐπὶ τὸ τραχύτερον καὶ ἀγροικότερον «μπάμ-
πω» καὶ ἄλλα πλείστα ἐρευνῶν τις δύναται νὰ εὑρῇ, ἰδίᾳ
δὲ τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν τῶν Ἑλλήνων ἐρμηνεύονται διὰ
τῆς Σκιπικῆς (Ἀλθανικῆς) ἐναργέστατα καὶ συνεπῶς ἐπιστη-
μονικώτατα· ἐνταῦθα περιορίζομαι μόνον εἰς τὸ ὄνομα τῆς
θεᾶς τοῦ λόγου καὶ τῆς Σοφίας, «τῆς Ἀθηνᾶς», οὗτινος
ἡ παραγωγὴ τοσαῦτα παρέσχε πράγματα τοῖς γλωσσολόγοις
ὧν ἄλλοι μὲν ἐκ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ «Νεῖθ» θέλουσι παρά-
γεσθαι, ἄλλοι δ' ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ «αἰθάν», τὸ σημαῖνον ἰσχυ-
» ρόν, ἢ ἀπὸ τοῦ θενᾶ «τὸ σκέπτεσθαι» (Creuser's
» Symb. u. Mytholog. σελ. 448) Κοντογ. ἑλλην. Μυθολογ.
σελ. 33) καὶ ἄλλοι ἄλλοθεν μόνη δὲ ἡ Σκιπικὴ παρέχει
ἐρμηνείαν, ὡς ἄριστα συνᾶδουσιν τῇ ἐλληνικῇ περὶ τῆς θεᾶς
ἐννοίᾳ. Κατ' αὐτὴν τὸ ὄνομα «Ἀθηνᾶ» φαίνεται σύνθετον

ἐκ τῶν δύο ὄρων: «κ α»—θέν», ὧν ὁ μὲν πρῶτος σημαίνει, «ἐχ ε ι», ὁ δὲ δεύτερος «λό γ ο ν», καὶ τῶντι ἡ θεὰ, ὡς γνωστόν, ἀλληγορεῖται εἰς τὸν λόγον καὶ τὴν σοφίαν, καὶ συμφωνεῖ οὕτω πληρέστατα ἡ ἔννοια, ἡ παρ' Ἑλλήσιν ἀπαντῶσα περὶ αὐτῆς ἡ δὲ ἐναργής ἐρμηνεία ἀποδεικνύει τὸ ἀληθές αὐτῆς· ὅτι δὲ πολλάκις ἀπαντῶσι δύο ρίζαι ἐφ' ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ τύπῳ λέξεως, ἐπραγματεύθη ὁ πάντ' ἄριστος ἐν Κ]πόλει Καθηγητῆς, κ. Μ. Παρανίκας ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Κ]πόλεως. (ἴδε τόμ. Η'. 1873—74. σελ. 1—2 κεξ Στοιχ. Γλωσσολογ.) ἐκ τῶν συγκροτούντων τὸ ὄνομα «Ἀ θ η ν ᾱ» δύο ὄρων ὁ πρῶτος τῷ χρόνῳ εἰς τὰ στόματα τῶν ἐξηγουμένων ἑλλήνων ἀπέβαλε τὸ τραχὺ τῆς προφορᾶς, καὶ τὸ «κ α π α» ἐξεπνευματίσθη, καὶ ἐγένετο τὸ ψιλὸν πνεῦμα καὶ οὕτω κατήντησεν ἁ, ὁ δὲ β'. ἐτρέψατο τὸ ε εἰς η, καὶ οὕτω φυσικώτατα ἐγένετο «θ η ν», καὶ συνθέσει «Ἀ θ η ν» καὶ μετὰ τῆς καταλήξεως α α «Ἀ θ η ν ᾱ», καὶ συναϊρέσει Ἀθηνᾶ· τὸ αὐτὸ δύναται τις εἰπεῖν, καὶ περὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἥς τοῦνομα κατὰ τὸ Σκιπικὸν ἰδίωμα ἔστι σύνθετον ἐκ τοῦ «ἄ φ ρ» τοῦ δημηρικοῦ ἄφαρ (πλησίον) καὶ τοῦ «δί τ (ἡμέρα) ἄ φ ρ—δί τ», πλησίον τῆς ἡμέρας· καὶ τῶντι ὁ ἀστήρ «Ἀ φ ρ ο δ ί τ η», κοντὰ τὴν αὐγὴν, ταῖς «κ ο ν τ α υ γ α ῖ ς» κοινῶς φαίνεται εἰς τὸν ὀρίζοντα, ἡ εἰς τὰ γλυκοχαράγματα γίνεται ἐπαισθητὴ λίαν ζωηρῶς ἡ καλλονὴ τῆς φύσεως, ἣν παριστᾷ ἡ Οὐρανία Ἀφροδίτη· περὶ δὲ τῆς Πανδύμου οὐδεὶς ὁ λόγος ἐνταῦθα. Ἀλλὰ τὰ περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν θεῶν ἐπραγματεύσατο ἐπιστημονικῶς ὁ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινός, Θωμᾶς Πάκης, καὶ ἐδημοσίευσεν τὰ περὶ τούτων ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἑλλάδα τῷ 1846 περιηγῇ του εἰς τὴν ἐφημ. «Ἀ θ η ν ᾱ ν» (ἴδε Ἀριθ. 1302 24 Μαρτίου 1846. καὶ Βρετοῦ Ἱστορικὴν ἐκθ. τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἀλβανικ. Ἀποικιῶν). ὅθεν ὁ ἀναγνώστης παραπέμπεται ἐκεῖσε διὰ τὸ ἐπίτομον.

Β'.

β'. Περὶ δὲ τῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς παναρχαίου Αἰολικῆς καὶ Δωρικῆς ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς Σκιπικῆς ἀφ' ἑτέρου, ἐκτενὲς πραγματεία δύναται νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ὑπῆρχον στενότατα τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλας, ὅπως καὶ πρὸς τὴν μεταγενεστέραν Ἑλληνικὴν· τὰ στενὰ ὅρια τῆς πραγματείας ταύτης δὲν ἐπιτρέπουσι τοιοῦτόν τι ἐνταῦθα, ὅθεν ἐπαφίνεται τῷ χρόνῳ, τῷ τὰ πάντα ἀνευρίσκοντι, κατὰ τὸν εἰπόντα σοφόν, ἡ σύνταξις τοιοῦτου πονήματος, λίαν ἄλλως τε συντελεστικοῦ πρὸς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, εἰς ὃ μέγα συμβάλλεται καὶ ἡ ἱστορικὴ ἀνέλιξις τῆς σημασίας τῶν λέξεων, ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται ἡ διαφώτισις πολλῶν σκοτεινῶν σχέσεων τῶν ἐθνῶν πρὸς ἄλληλα, καὶ τῶν διαφορῶν αὐτῶν φυλῶν ἢ φυλετικῶν διακλαδώσεων, ὡς ἐν παραδείγματι ἡ λέξις «σ ι ε γ κ ο ῦ ν α» καὶ οὐδ. «σιεγκούνη» ἥς ἐνταῦθα μόνως ἐπιχειροῦμεν τὴν ἀνάλυσιν καὶ ἱστορικὴν ἀνέλιξιν πρὸς ἐνδείξιν τῶν ὧν δι᾽ ἡσυχυρίζομεθα γλωσσολογικῶν θέσεων, τῶν σφόδρα ἐπιδρωσῶν εἰς τὴν τοιάνδε ἢ τοιάνδε διατύπωσιν τῆς λύσεως τοῦ «σκιπικου» ζητήματος.

β'. τὸ ὄνομα τοῦτο ἐν Ἰταλικῶν «seguino» καὶ «seguino», καὶ σημαίνει περιβόλαιον ἐκ δερμάτων πρὸς τὰ ἐξω τὴν τρίχα ἐχόντων, σύνθηες παρὰ τοῖς ποιμενικοῖς λαοῖς ἢ νομάσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοιοῦτοις ἀμφιεννυμένοις πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς βροχῆς. Τὸ τοιοῦτον ἑλληνιστὶ «βύρσα» ἐλέγετο φορούμενον ὑπὸ τῶν ἀγροίκων λαῶν τῆς Ἑλλάδος, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Πausanias λέγων «λέγεται δὲ καὶ ὡς οἱ πρῶτοι τῶν ἐνταῦθα ἀνθρώπων αὐτόχθονες ἦσαν, ἐσθῆτα δὲ οὐκ ἐπιστάμενοι πῶ ὑφαίνεσθαι σκέπην πρὸς τὸ ρίγος, θηρίων δέρματα» ἐποιοῦντο ἀδέφητα, τὸ δασὺ τῶν δερμάτων εἰς τὸ ἐκτὸς ὑπὲρ εὐπρεπείας ἐκτρέποντες· ἐμελλεν οὖν κατὰ τὸ αὐτὸ ταῖς «βύρσαις» καὶ ὁ χρώς σφίσις ἔσεσθαι δυσώδης» (Pausan. Φωκικ. X. XXXVIII. 3.— Ἀρκαδικ. VIII. σελ. 75 τόμ. Β'. Τάουχνιτς.— ἴδε καὶ Πλάτων. Κριτ. σελ. 53. Ἀριστοφ. Νεφέλ. 72. καὶ σχόλ. Σφῆκ. 444.— Λουκίαν. Τίμων ἢ μισάνθρωπος. 12.— Λεξικ. ἀρχαιολογ. Σμὶθ ἐν λέξει διφθέρα μετάφρ. Πανταζῆ. σελ. 290.) ἔλαβε δὲ τοῦτο ἡ Σκιπικὴ παρὰ τῆς Ἰταλικῆς· διότι οὐ μόνον παρ' αὐτῆς ἔλαβε λέξεις, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῆς Γαλλικῆς, Γοθικῆς, Λατινικῆς, καὶ Ἑλληνικῆς ὡς ἐσχάτως καὶ ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς.

β'. Τοῦ γένους τούτου λοιπὸν τῶν περιβολαίων (tambaro) διακρίνονται παρὰ τοῖς ἑλλήσιν Ἡπειρώταις καὶ Ἀρβανίταις τρία εἶδη. α'. ἡ «μπερούτσα» (Beruza Ἰταλιστὶ), συνήθις παρὰ τοῖς «Λιάμπιδες». β'. ἡ «σεγκούνα» (seguna Ἰταλ.) καὶ γ'. τὸ «ταλαγάνι», σύνθηες τοῦτο παρὰ τοῖς ἑλλήσιν Ἡπειρώταις· τοῦτο δὲ ἀπαντῶσι δύο διαγράμματα ἢ σχέδια ἐν χρήσει τὸ κυρίως «ταλαγάνι», ἰδίᾳ παρ' Ἰωαννίταις ἄλλοτ' ἐν χρήσει, καὶ τὸ λεγόμενον «κοντοταλάγανον», καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκάλυπτεν ὀλόκληρον τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι κνημῶν ἢ τῶν γονάτων· τὸ δὲ κοντὸν μέχρις ὀσφύος· τοῦ τελευταίου τούτου ποιοῦνται χρῆσιν καὶ ἐν Πελοποννήσῳ νῦν πολλαχοῦ. Καὶ τὰ τρία ταῦτα εἶδη διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὴν διατύπωσιν (formulam) καὶ ἡ μὲν «Beruza», πρὸς τὰ ἐξω τοὺς κροσσούς ἔχουσα ἔστι τὸν χειμῶνα χρησιμωτάτη, ἐπεὶ δὲ ὁ φορὼν αὐτὴν οὐ βρέχεται παντάπασιν ἐσωτερικῶς, τῶν κροσσῶν ἐχόντων τὴν ιδιότητα νὰ διοχετεύωσι πρὸς τὰ κάτω τὸ νερὸν τῆς βροχῆς, ὥστε νὰ χέεται ἐκτὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οὕτως ὁ ὁδοιπορῶν ἢ ὁ εἰς τὰ ὄρη καὶ τοὺς λόφους τὰ ποίμνια βόσκων ἐν καιρῷ βροχῆς δὲν ἀναγκάζεται νὰ καταφεύγῃ πούποτε.

Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ εἶδους τούτου ἀποδίδεται τοῖς ἐν Ἰταλίᾳ ἀποίκους ἀπὸ Σκενδέρμπεη Ἀλβανοῖς, καὶ ἰδίᾳ τοῖς ἐν «peruzzi», ἐξ ὧν καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβεν, ὡς περ καὶ τὸ ἕτερον εἶδος «seguna», ὅπερ ἄνευ κροσσῶν οὐτ' ἔσθην, οὐτ' ἔξωθεν, ἐκ τῶν ἀποίκων τούτων Ἀλβανῶν ἔσχε τὴν τε καταγωγὴν, τὴν τ' ὀνομασίαν· ἀλλὰ καὶ αἱ Ἀλβανικαὶ «σκάλτσαι», αἱ λεγόμεναι «πρίντζιναις», ἐξ Ἰταλίας ἔσχον τὴν ἀρχὴν καὶ δὴ ἐκ τῶν ἐν «Πρίντζι» Ἀλβανῶν, ὧν καὶ φέρουσιν τὸ ὄνομα· διότι τὸ ὄνομα «Κάλτσα» καὶ προσθήκη τοῦ σ «σκάλτσα» (ἐν Ἡπειρῷ ἄνευ τοῦ σ «κάλτσα» λέγουσι) λατινικόν ἔστι «Calceus», ὡς γινώσκουσιν οἱ πάντες. Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ

τούς παρελθόντας αιώνας ἡ Ἑπειρος ἐξ Ἰταλίας ἐπορίζετο ἅπαντα τὰ εἶδη τῶν ἐμπορευμάτων. Περί τούτου πολλάκις ἔγραψεν ὁ σοφὸς φίλος μου κ. Π. Λάμπρος, καὶ δὴ ἐσχάτως ἐν τῷ «Παρνασσῷ» ὁ καλὸς κάγαθος αὐτοῦ υἱὸς κ. Μιχαὴλ Λάμπρος περιορισθεὶς εἰς μόνους τοὺς Ἑπειρωτικούς ἐνεπιγράφους «Μαστραπάδες» (ἴδε Παρνασ. τόμ. Ζ'. τεύχ. Γ'. σελ. 269—273. 31 Μαρτ. 1883).

§ δ'. Τὸ γενικὸν Ἀλβανικὸν ὄνομα τῶν περιβολαίων τούτων ἔστι τὸ «κάππα», εἰδικὰ δὲ τὰ «μπερούτσα», «σεγγούνα ἢ σεγκούνα», καὶ τὸ «ταλαχάνι». Τοῦ «κάππα» δὲ προσεκβολή ἐστι τὸ «καππότα», ἀλλὰ τοῦτο κἀκεῖνο ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ τὴν καταγωγὴν ἔσχον, κατ' ἐμὲ κριτὴν.

§ ε'. Ἐκ πάντων τούτων ἐξάγεται ὅτι τὸ ὄνομα «σεγκούνα» καὶ οὐδέτ. «σεγκούνι», χρήσιμον παρ' Ἀλβανίσι γυναιξίν, οὐκ ἔστιν Ἀλβανικὸν κυρίως, ὡς φρονεῖ ὁ κ. Παναγιωτόπουλος, ἀλλὰ δάνειον τοῖς Ἀλβανοῖς ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν, μεθ' ὧν ἀνέκαθεν διὰ τὸ γειτονικόν, ἀλλ' ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σκενδέρμπεη, πολλὴν τὴν ἐπιμιξίαν καὶ συχνάς τὰς ἐμπορικὰς καὶ τὰς πολιτικὰς σχέσεις εἶχον, πλείσται δὲ ὅσαι Ἀλβανικαὶ ἀποικίαι ἦσαν ἐν τε τῇ Σικελίᾳ καὶ τῇ Ν. Ἰταλίᾳ καὶ νῦν ἔτι τὸ πλεῖστον διατηρούμεναι ἐκ τούτων ἐπανήλθον ἐν τῇ Ἠλείᾳ τινὲς καὶ συνέστησαν κώμην τινα, ὡς γνωστόν.

§ ς'. Ὡσαύτως τὸ ὄνομα «βρανᾶς» οὐ παράγεται παρὰ τῷ Ἀλβανικῷ «βρανά», τῷ σημαίνοντι τὸν οὐρανόν, καθὰ λέγει ὁ κ. Παναγιωτόπουλος, ἀλλὰ παρὰ τῷ ἐπιθέτῳ «βράνος», ὅπερ ἅπαντ' ἐν Ἑπείρῳ ὡς ἐπώνυμον, οἶον, Κίτσο—βράνος—Νικόλα—βράνος· ἐκ τούτου δ' ἐγένετο τὸ «βρανᾶς», ὡς τὸ φαγᾶς, τρεσᾶς, χελᾶς, δημᾶς, καὶ τὰ ὅμοια ἐν τῇ ἑλληνικῇ· ἐπίσημος οἰκογένεια «Βρανάδων» ὑπῆρξε καὶ ἐν Βυζαντίῳ πολὺ πρὸ τῆς ἀλώσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Τούρκων· ὅτι δὲ τὸ ὄνομα Ἀλβανικὸν οὐκ ἔστιν, ἀποδεικνύει καὶ ἡ παρ' Ἀλβανοῖς μετατροπὴ τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, «βράνος», εἰς τὸν «Βρενός», ὡς λέγουσιν αὐτοὶ «Βρενούζ' ἀγᾶ», τὸν Βρενός, τουρκαλβανόν. Βλέπομεν λοιπὸν καθαρὰ ἐνταῦθα τὴν μετατροπὴν τοῦ τύπου (formulae) «βράνος» εἰς τὸν τύπον «βρενός», οὗ τὸ τελικὸν σ οἱ Ἀλβανοὶ προφέρουσιν ὡς ζ· τοιαύτας μετατροπὰς ὀνομάτων ἑλληνικῶν, ἵνα μὴ εἴπω στρεβλώσεις, δύναται τις ἐρευνῶν νὰ εὕρῃ ἐν τῇ Ἀλβανικῇ πλείστας ὅσας, ὡς π. χ. τὸν «Κυριάκον» ἀνευρίσκει ἐν τῷ Ἀλβανικῷ ἰδιώματι «Κύρκον» ποῦ νὰ φαντασθῇ κανεὶς Κυριάκον, πρὸς θεῶν Ὀλυμπίων; τὸν «Νικόλαον» μετατρέπουσιν εἰς «Κόλιαν», τὸν «Χρῖστον», εἰς «Κίτσον» κλ. κλ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τότε προαγόμενός τις δύναται νὰ παραδεχθῇ, ὅτι καὶ τὸ ὄνομα «Ἀθάρων» μετετρέπη εἰς τὸν τύπον «Ἀρβανιτῶν» ἐπεὶ δὲ οἱ Ἀθάροι, κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦ Μαχαιρᾶ, καὶ εἰς Κύπρον ἐνεφανίσθησαν, τότε πάνυ εὐκόλως φαίνεται καταληπτόν, πῶς Ἀλβανοὶ κατὰ τὸν κ. Σάθαν, εὐρέθησαν εἰς Κύπρον τὸν ε'. π. Χ. αἰῶνα, ὅπερ καὶ ὁ κ. Παναγιωτόπουλος ἴσως παραδέχεται ὡς βέβαιον. Ἀλλ' ὁ σοφὸς φίλος μου κ. Δή-

μιττας ἐν τῇ «Παλιγγενεσίᾳ» ἀπέκρουσε τὴν τοιαύτην τῶν Ἀλβανῶν ἐν Κύπρῳ ἀποικίαν κατὰ τὸν ε'. π. Χ. αἰῶνα, ὡς λέγει ὁ κ. Σάθας, καὶ διὰ μακρῶν κατέδειξε τὸ ἀνυπόστατον τῆς ὑποθέσεως ταύτης· οὐδαμῶς γὰρ τοῦ χρονικοῦ τοῦ Μαχαιρᾶ ἀπαντῶσιν Ἀλβανοί, ὡς ἐξ ἰδίας ἀναγνώσεως τοῦ χρονικοῦ τούτου, ὅπερ μετὰ χεῖρας ἤδη ἔχω γράφων, ἐπεισθὴν, παρεκτός ἐάν παραδεχθῶμεν μετατροπὴν, ἵνα μὴ εἴπω ἐξαλλοίωσιν τοῦ τύπου «Ἀθάρων» εἰς τὸν τύπον «Ἀρβανός» καὶ προσεκβολῇ «Ἀρβανίτης» ἐπὶ τὸ Ἑλληνικώτερον, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν· ἀλλὰ τότε τί γίνονται τὰ εἰδικὰ ὀνόματα καὶ κυριολεκτικὰ «Σκίπ, Σκιπιρί», καὶ «Σκιπιτάρ», οἱ αὐτοὶ ἑαυτοὺς καλοῦσιν οἱ Σκιπιτάραι; τί σχέσιν ἔχουσι ταῦτα τῷ τῶν Ἀθάρων ὀνόματι; Ὅλους παρασάγγας ἀπέχει ὁ Σκιπιτάρ τοῦ Ἀθάρου· ἐκ τούτου καταφαίνεται τὸ κακόζηλον τῆς μετατροπῆς, καὶ τὸ τολμηρὸν τῆς εἰκασίας, ἥτις πάντοτε ἐπιτυχῶς οὐ βαίνει· μόνη διέξοδος ἐκ τῶν ἀτραπῶν τούτων, εἰς ἃς τολμηρῶς ἐνίοτε εἰσέρχεται τὸ ἀκόρεστον καὶ ἀπληστον τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης—μόνη, λέγω, διέξοδος μένει ἡ τῶν Βυζαντινῶν ὑποστήριξις, ἀλλὰ δύναται τις νὰ ἐρείδῃται ἐπ' αὐτῶν ἐπιστημονικῶς καὶ κατὰ συνέπειαν βασίμως ἐν πᾶσιν; Ἀλλὰ δεδύσθω, ὅτι ἐν πᾶσι δύναται τις νὰ ἐρείδῃται ἐπιστημονικῶς ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν, ὡς ἐχόντων τὸ κύρος καὶ τὴν αὐθεντείαν ἐπὶ τῆς τῶν τοιούτων ζητημάτων λύσεως,—ἐπιτρέπεται ἡ κατὰ τὸ δοκοῦν μετατροπὴ τῶν παρ' αὐτοῖς ἑθνικῶν ὀνομάτων; ἡ ὑψηλὴ ἐπιστημονικὴ Κριτικὴ πολὺ τὸ δυσχερὲς ἐν τούτῳ τῷ ζητήματι παρέχει· λίαν δὲ πεφεισμένους τοὺς μίτους καὶ τοὺς στήμονας τῆς ἐρεῦνης ἐπιτείνει πρὸς ἐξύφανσιν ὑποθέσεων, μὴ δυναμένων συμπεριλαβεῖν ἅπαντας τοὺς πρὸς διασκευὴν Ἀκαδημαϊκοῦ περιβολαίου ἀναγκαζομένους ὅρους.

*Ἐγραφον ἐν Κάμπῳ Ἀθίνας κατὰ μεσοῦντα Αὐγούστου τοῦ 1884.

Ὁ ἐξ Ἑπείρου ΑΘΑΝΑΣ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΜΙΑ ΛΕΞΙΣ ΠΕΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ἡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ἡ κοινῶς Σαλονίκη, εἶναι ἡ ἀρίγνωτος καὶ τὰ μάλιστα πολυφοίτητος πόλις τῆς Μακεδονίας. Ἡ πόλις αὕτη καλεῖται παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ καὶ τῷ Σουΐδᾳ (ἐν λ. Θεσσαλονίκη, ὅτε μὲν Θεσσαλονίκη, ὅτε δὲ Θετταλονίκη καὶ παρὰ Στράβωνι Θεσσαλονίκη καὶ Θεσσαλονίκη καὶ παρὰ Πολυδεύκει 34, 12 καὶ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ Ἀγάθη, ἀπαξ δὲ Θεσσαλονίκη καὶ τελευταῖον ἐν τινὶ ἐπιγραφῇ Θεσσαλονείκη ἰδ.). πλείονα ἐν Pape's Woerterbuch der Eigennamen ἐν λ. Θεσσαλονίκη Καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνοίκων καὶ τὸ ἐμπόριον ἐξεταζομένη ἡ Θεσσαλονίκη τάσσεται μετὰ τὴν πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου, μεθ' ἧς ῥίξε με-